

EUROOPA ANDMEKAITSEINSPEKTOR

Euroopa Andmekaitseinspektori arvamuse kokkuvõte, mis käsitleb ettepanekut võtta vastu määrus Euroopa Liidu kodanike isikutunnistuste ning muude dokumentide turvalisuse suurendamise kohta

(Arvamuse täistekst (inglise, prantsuse ja saksa keeles) on Euroopa Andmekaitseinspektori veebilehel www.edps.europa.eu)

(2018/C 338/12)

Käesolevas arvamuses esitatakse Euroopa Andmekaitseinspektori seisukoht ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus liidu kodanike isikutunnistuste ning vaba liikumise õigust kasutavatele liidu kodanikele ja nende pereliikmetele väljaantavate elamislubade turvalisuse suurendamise kohta.

Seoses sellega märgib Euroopa Andmekaitseinspektor, et komisjon on selgelt otsustanud prioriseerida ettepanekus vaba liikumisega seotud aspekte ning käsitleda turvalisusega seotud eesmärki nendest tulenevana. Euroopa Andmekaitseinspektori arvates võib see mõjutada ettepaneku elementide vajalikkuse ja proportsionaalsuse analüüsi.

Euroopa Andmekaitseinspektor toetab Euroopa Komisjoni eesmärki võimendada isikutunnistustele ja elamislubadele kohaldatavaid turvastandardeid, aidates sellega suurendada julgeolekut kogu Euroopa Liidus tervikuna. Samas leiab Euroopa Andmekaitseinspektor, et ettepanekus ei põhjendata sellega seoses piisavalt kaht liiki biomeetriliste andmete (näokujutis ja sõrmejäljed) töötlemise vajadust, kuigi nimetatud eesmärgi saaks saavutada vähem sekkuvate meetmetega.

ELi õigusraamistiku kohaselt ning ühtlasi nüüdisajastatud konventsiooni 108 raames käsitatakse biomeetrilisi andmeid tundlike andmetena ning need kuuluvad erikaitse alla. Euroopa Andmekaitseinspektor rõhutab, et nii näokujutised kui ka sõrmejäljed, mida töödeldaks ettepaneku kohaselt, kuuluksid selgelt nende tundlike andmete kategooriasse.

Lisaks leiab Euroopa Andmekaitseinspektor, et ettepanek avaldaks ulatuslikku mõju kuni 370 miljonile ELi kodanikule ja potentsiaalselt kohaldataks 85 % ELi elanikkonna suhtes kohustuslikku sõrmejälgede andmise nõuet. See ulatuslik kohaldamisala koos väga tundlike töödeldavate andmetega (näokujutised koos sõrmejälgedega) vajab põhjalikku kontrolli vastavalt vajalikkuse rängele hindamisele.

Lisaks tunnistab Euroopa Andmekaitseinspektor, et arvestades isikutunnistuste ja passide vahelisi erinevusi, ei saa passide puhul asjakohaseks peetavaid turvaelemente isikutunnistuste puhul automaatselt kasutusele võtta, vaid see vajab kaalumist ja põhjalikku analüüsi.

Samuti soovib Euroopa Andmekaitseinspektor rõhutada, et kõnealuse töötlemise suhtes tuleb kohaldada isikuandmete kaitse üldmääruse⁽¹⁾ artikli 35 lõiget 10. Sellega seoses leiab Euroopa Andmekaitseinspektor, et ettepanekule lisatud mõjuhinnang ei näi toetavat komisjoni valitud poliitikavarianti, st nii näokujutiste kui ka (kahe) sõrmejälje kohustuslikku lisamist isikutunnistustele (ja elamislubadele). Seetõttu ei saa ettepanekule lisatud mõjuhinnangut lugeda piisavaks, et tagada vastavus isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 35 lõikele 10. Seepärast soovitab Euroopa Andmekaitseinspektor uuesti hinnata biomeetriliste andmete (näokujutis koos sõrmejälgedega) töötlemise vajalikkust ja proportsionaalsust selles kontekstis.

Lisaks tuleks ettepanekus sõnaselgelt sätestada kaitsemeetmed, millega tagatakse kaitsemeetmed, et takistada liikmesriikidel ettepaneku rakendamisel sõrmejälgede riiklike andmebaaside loomist. Ettepanekusse tuleb lisada säte, kus on sõnaselgelt märgitud, et ettepaneku raames töödeldud biomeetrilised andmed tuleb pärast kiibile lisamist viivitamata kustutada ning neid ei tohi täiendavalt töödelda muul kui ettepanekus sõnaselgelt väljendatud eesmärgil.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

Euroopa Andmekaitseinspektor mõistab, et biomeetriliste andmete kasutamist võidakse lugeda õiguspäraseks pettusevastaseks meetmeks, kuid ettepanek ei õigusta kaht liiki biomeetriliste andmete säilitamise vajadust sellega ettenähtud eesmärkidel. Ühe võimalusena võib kaaluda ainult üht liiki biomeetriliste andmete kasutamist (nt ainult näokujutis).

Lisaks soovib Euroopa Andmekaitseinspektor rõhutada, et ta mõistab, et sõrmejälgede säilitamine parandab koostalitlusvõimet, kuid samal ajal suurendab see töödeldavate biomeetriliste andmete hulka ning teise isikuna esinemise riski isikuandmete lekkimise korral. Seega soovib Euroopa Andmekaitseinspektor, et dokumendi kiibile salvestatavad sõrmejäljeandmed peaksid piirduma üksikasjade või muustritega ehk väikese osaga sõrmejälje kujutisest.

Võttes samuti arvesse eespool osutatud ettepaneku ulatuslikkust ja võimalikku mõju, soovib Euroopa Andmekaitseinspektor kehtestada ettepaneku kohaselt laste sõrmejälgede võtmisele vanusepiirangu 14 aastat, mis on kooskõlas muude ELi õigusaktidega.

1. SISSEJUHATUS JA TAUST

17. aprillil 2018 esitas Euroopa Komisjon (edaspidi „komisjon“) ettepaneku võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus liidu kodanike isikutunnistuste ning vaba liikumise õigust kasutavatele liidu kodanikele ja nende pereliikmetele väljaantavate elamislubade turvalisuse suurendamise kohta, ⁽¹⁾ mille eesmärk on täiustada ELi kodanike isikutunnistuste ja väljastpoolt ELi pärit pereliikmete elamislubade turvaelemente (edaspidi „ettepanek“).
- Ettepanek võtta vastu määrus on osa 2016. aasta detsembris vastu võetud tegevuskavast, millega karmistatakse Euroopa meetmeid võitluses reisidokumentide võltsimisega (edaspidi „2016. aasta detsembris vastu võetud tegevuskava“), ⁽²⁾ milles komisjon määras kindlaks meetmed, et lahendada seoses hiljuti Euroopas toimunud terrorirünnakutega dokumentide, sealhulgas isikutunnistuste ja elamislubade turvalisuse probleem.
- Isikutunnistustel on oluline osa isiku tuvastamise turvalisuse tagamisel haldus- ja ärieesmärkidel, mida komisjon rõhutab oma 14. septembri 2016. aasta teatises „Julgeoleku suurendamine liikuvus maailmas: parem teabevahetus terrorismivastase võitluse valdkonnas ja tugevamad välispiirid“ ⁽³⁾. Asjaomaste dokumentide turvalisuse suurendamise vajadust rõhutati ka 2017. aasta aruandes ELi kodakondsuse kohta.
- Üks osa Euroopa Andmekaitseinspektori missioonist on nõustada komisjoni talitusi uute seadusandlike ettepanekute koostamisel, arvestades mõju andmekaitsele.
- Euroopa Andmekaitseinspektor väljendab heameelt selle üle, et Euroopa Komisjon on temaga juba ettepaneku eelnõu teemal mitteametlikult konsulteerinud ning ta sai anda nõu andmekaitseküsimustes.

7. JÄRELDUSED

Euroopa Andmekaitseinspektor märgib, et komisjon on selgelt otsustanud prioriseerida ettepanekus vaba liikumisega seotud aspekte ning käsitleda turvalisusega seotud eesmärki nendest tulenevana. Euroopa Andmekaitseinspektori arvates võib see mõjutada ettepaneku elementide vajalikkuse ja proportsionaalsuse analüüsi.

Euroopa Andmekaitseinspektor toetab Euroopa Komisjoni eesmärki võimendada isikutunnistustele ja elamislubadele kohaldatavaid turvastandardeid, aidates sellega suurendada julgeolekut kogu Euroopa Liidus tervikuna. Samas leiab Euroopa Andmekaitseinspektor, et ettepanekus ei põhjendata sellega seoses piisavalt kaht liiki biomeetriliste andmete (näokujutis ja sõrmejäljed) töötlemise vajadust, kuigi nimetatud eesmärgi saaks saavutada vähem sekkuvate meetmetega.

ELi õigusraamistiku kohaselt ning ühtlasi nüüdisajastatud konventsiooni 108 raames käsitatakse biomeetrilisi andmeid tundlike andmetena ning need kuuluvad erikaitse alla. Euroopa Andmekaitseinspektor rõhutab, et nii näokujutised kui ka sõrmejäljed, mida töödeldaks ettepaneku kohaselt, kuuluksid selgelt nende tundlike andmete kategooriasse.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2018. aasta ettepanek võtta vastu määrus liidu kodanike isikutunnistuste ning vaba liikumise õigust kasutavatele liidu kodanikele ja nende pereliikmetele väljaantavate elamislubade turvalisuse suurendamise kohta, COM(2018) 212 final, 2018/0104 (COD).

⁽²⁾ Komisjoni 8. detsembri 2016. aasta teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule „Tegevuskava, millega karmistatakse Euroopa meetmeid võitluses reisidokumentide võltsimisega“, COM(2016) 790 final.

⁽³⁾ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule ja nõukogule „Julgeoleku suurendamine liikuvus maailmas: parem teabevahetus terrorismivastase võitluse valdkonnas ja tugevamad välispiirid“, COM(2016) 602 final.

Lisaks leiab Euroopa Andmekaitseinspektor, et ettepanek avaldaks ulatuslikku mõju kuni 370 miljonile ELi kodanikule ja potentsiaalselt kohaldataks 85 % ELi elanikkonna suhtes kohustuslikku sõrmejälgede andmise nõuet. See ulatuslik kohaldamisala koos väga tundlike töödeldavate andmetega (näokujutised koos sõrmejälgedega) vajab põhjalikku kontrolli vastavalt vajalikkuse rangele hindamisele.

Lisaks tunnistab Euroopa Andmekaitseinspektor, et arvestades isikutunnistuste ja passide vahelisi erinevusi, ei saa passide puhul asjakohaseks peetavaid turvaelemente isikutunnistuste puhul automaatselt kasutusele võtta, vaid see vajab kaalumist ja põhjalikku analüüsi.

Samuti soovib Euroopa Andmekaitseinspektor rõhutada, et töötlemise suhtes tuleb kohaldada isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 35 lõiget 10. Sellega seoses leiab Euroopa Andmekaitseinspektor, et ettepanekule lisatud mõjuhinnang ei näi toetavat komisjoni valitud poliitikavarianti, st nii näokujutiste kui ka (kahe) sõrmejälje kohustuslikku lisamist isikutunnistustele (ja elamislubadele). Seetõttu ei saa ettepanekule lisatud mõjuhinnangut lugeda piisavaks, et tagada vastavus isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 35 lõikele 10. Seepärast soovib Euroopa Andmekaitseinspektor uuesti hinnata biomeetriliste andmete (näokujutis koos sõrmejälgedega) töötlemise vajalikkust ja proportsionaalsust selles kontekstis.

Lisaks tuleks ettepanekus sõnaselgelt sätestada kaitsemeetmed, millega tagatakse kaitsemeetmed, et takistada liikmesriikidel ettepaneku rakendamisel sõrmejälgede riiklike andmebaaside loomist. Ettepanekusse tuleb lisada säte, kus on sõnaselgelt märgitud, et ettepaneku raames töödeldud biomeetrilised andmed tuleb pärast kiibile lisamist viivitamata kustutada ning neid ei tohi täiendavalt töödelda muul kui ettepanekus sõnaselgelt väljendatud eesmärgil.

Euroopa Andmekaitseinspektor mõistab, et biomeetriliste andmete kasutamist võidakse lugeda õiguspäraseks pettusevastaseks meetmeks, kuid ettepanek ei õigusta kaht liiki biomeetriliste andmete säilitamise vajadust sellega ettenähtud eesmärkidel. Ühe võimalusena võib kaaluda ainult üht liiki biomeetriliste andmete kasutamist (nt ainult näokujutis).

Lisaks soovib Euroopa Andmekaitseinspektor rõhutada, et ta mõistab, et sõrmejälgede säilitamine parandab koostalitlusvõimet, kuid samal ajal suurendab see töödeldavate biomeetriliste andmete hulka ning teise isikuna esinemise riski isikuandmete lekkimise korral. Seega soovib Euroopa Andmekaitseinspektor, et dokumendi kiibile salvestatavad sõrmejäljeandmed peaksid piirduma üksikasjade või mustritega ehk väikese osaga sõrmejälje kujutisest.

Võttes samuti arvesse eespool osutatud ettepaneku ulatuslikkust ja võimalikku mõju, soovib Euroopa Andmekaitseinspektor kehtestada ettepaneku kohaselt laste sõrmejälgede võtmisele vanusepiirangu 14 aastat, mis on kooskõlas muude ELi õigusaktidega.

Brüssel, 10. august 2018

Euroopa Andmekaitseinspektor

Giovanni BUTTARELLI
